

Hiljaisuus

John Zerzan,

2008

Ennen hiljaisuus oli vaihtelevissa määrin eristäytymisen keino. Nykyään hiljaisuuden poissao-
lo on tekemässä maailmasta tyhjää ja eristävää. Hiljaisuuden varantoihin on tunkeuduttu ja ne
on kulutettu loppuun. Kone marssii eteenpäin maailmanlaajuisesti ja hiljaisuus on se hupeneva
tila, jota melu ei ole vielä kyllästännyt.

Sivilisaatio on epämukavaa hiljaisuutta peittämään suunniteltu melun salajuoni. Hiljaisuutta
kunnioittanut Wittgenstein ymmärsi, että olemme menettäneet suhteemme siihen. Hiljaisuudet-
tomassa nykyhetkessä lyhytjänteisyys on korostunut, kriittinen ajattelu rapautunut ja kyky ko-
kea syvästi heikkennyt. Hiljaisuus, niin kuin pimeyskin, on vaikea kohdata, mutta mieli ja henki
tarvitsevat sitä ravinnokseen.

Hiljaisuudella on toki monenlaisia puolia. Pakotetut ja vapaaehtoiset pelon, murheen, sopeu-
tumisen ja rikoskumppanuuden hiljaisuudet (esim. AIDS-tietoisuuden [Hiljaisuus=Kuolema] -
muotoilu) ovat usein toisiinsa liittyviä olotiloja. Luontoa on jakuvasti vaiennettu, mitä Rachel
Carson on dokumentoinut enteellisessä Äänetön kevät -teoksessaan. Luontoa ei kuitenkaan voi
kokonaan hiljentää, mistä saattaa pitkälti johtua joidenkin tarve tuhota se. [Luonto on vaien-
nettu, mukaan lukien oma luontomme], veti yhteen Heidegger,¹ ja meidän täytyy antaa tämän
hiljaisuuden, hiljaisuutena, puhua. Kaikesta huolimatta se puhuu usein sanoja äänekkäämmin.

Ilman luonnon elpymistä eivät ihmisetkään voi vapautua, ja hiljaisuus on tässä hyvin olen-
naista. Kaikkeuden syvä hiljaisuus herättää hiljaista kunnioitusta, jota Rooman Lucretius pohti
ensimmäisellä vuosisadalla eaa: [Ajattele taivaan kirkasta, puhdasta väriä ja kaikkea mitä se sisäl-
tää: kaikkialla vaeltelevia tähtiä, kuuta, aurinkoa ja sen valoa verrattomassa kirkkaudessaan. Jos
nämä kaikki ilmestyisivät kuolevaisten nähtäville ensi kertaa tänään, jos ne ilmaantuisivat hei-
dän silmiensä eteen yllättäen ja arvaamattomasti, mihin he voisivat tätä kokonaisuutta verrata,
mitä tätä ihmeellisempää uskaltaisi mielikuvitus tuottaa?]²

Takaisin maanpinnalle palatakseni, luonto on täynnä hiljaisuuksia. Vuodenaikojen vaihtelu
on hiljaisuuden rytmi; öisin hiljaisuus laskeutuu planeetan ylle, tosin ei juuri enää. Luonnon
tienoot muistuttavat hiljaisuuden varantoja. Max Pickardin kuvaus on melkein kuin runo: [Metsä
on kuin suurenmoinen hiljaisuuden lähde, josta se noruu kapeana, hitaana virtana ja täyttää

¹ Martin Heidegger, *What is a Thing?* (Chicago, Henry Regnery Company, 1967), p. 288.

² Quoted in Pierre Hadot, *The Veil of Isis*, translated by Michael Chan (Cambridge, MA: Belknap Press, 2000),
pp 212-213.

ilman kirkkaudellaan. Vuori, järvi, kedot, taivas näyttävät kaikki odottavan merkkiä tyhjentää hiljaisuutensa melun esineisiin ihmisten kaupungeissa.³

Hiljaisuus ei ole vain jonkin muun poissaoloa.⁴ Tosiasiassa kaipuamme kääntyy sitä kohti, sen assosiaatioita ja merkityksiä. Vetoomukset hiljaisuuden puolesta kätkevät taakseen toiveen havainnon ja kulttuurin uudesta alusta.

Zen opettaa, että hiljaisuus ei koskaan vaihtelee.⁵ Mutta tarkkuutemme saattaa parantua, jos käännymme pois myöhäismodernin yleistävästä paikattomuudesta. Hiljaisuus on epäilemättä kulttuurisesti vaihtelevaa, ja siksi se koetaan eri tavoin. Silti, kuten Pickard väittää, se voi saada meidät kohtaamaan kaiken alkuperän⁶ ja esiintuoda meille asioita suoraan ja välittömästi. Hiljaisuus on ensisijaista, se kutsuu läsnäoloon itsessään; se on siis yhteys alkuperän alueeseen.

Teollisuuteen pohjautuvassa teknosfäärissä Kone on jo lähes onnistunut karkoittamaan tyyneyden. Hiljaisuuden luonnonhistoria on tarpeen tälle uhanalaiselle lajille. Moderni kuurouttaa äänellään. Melu, kuten teknologiakaan, ei voi koskaan vetäytyä eikä se koskaan vetäydy.

Pickardin mukaan mikään ei ole muuttanut ihmislunnonetta niin kuin hiljaisuuden menetys.⁷ Thoreau nimitti hiljaisuutta loukkaamattomaksi turvapaikaksemme,⁸ korvaamattomaksi pakopaikaksi, jota on puolustettava. Nousevaa ääntä vastaan hiljaisuus on välttämätön. Hiljaisuutta pelätään manipulatiivisessa massakulttuurissa, josta se pysyy poissa vastustaen tuota kulttuuria nimenomaan koska se ei kuulu tähän maailmaan. Monet asiat kuuluvat yhä hiljaisuuden taustaa vasten, tie on siis avoinna, itsemääräämisen ja kuvittelemisen tie.

Merkitys avautuu hiljaisuudessa, kirjoitti Jean-Luc Nancy.⁹ Sitä täytyy lähestyä ja se on koettava kehollisesti, erottamattomana maailmasta, itsen hiljaisessa ytimessä. Se voi huipentaa kehollistumistamme, laadullista askelta pois päin leimasinkoneista, jotka niin määrätietoisesti toimivat vieraannutaakseen meidät ruumiistamme. Hiljaisuus voi olla suureksi avuksi irrottautusamme yleisestä, riippuvuutta aiheuttavasta informaatio-sairaudesta, joka on valloillaan yhteiskunnassa.¹⁰ Se tarjoaa meille paikan olla läsnä itsellemme, saada ote siitä, keitä olemme. Voimme olla läsnä maailman todelliselle syvyydelle ohenevassa, latteassa teknomaisemassa.

Filosofian merkitykset liittyen hiljaisuuteen ovat yleisesti heikko, mutta yhtä hyvä mittari siinä kuin mikä tahansa muukin tälle suurelle virheelle. Sokrates piti hiljaisuutta mielettömyyden valtakuntana, Aristoteles puolestaan väitti hiljaa olemisen aiheuttavan ilmavaivoja.¹¹ Samaan aikaan kuitenkin Raoul Mortney näki kasvavan tyytymättömyyden sanojen käyttöön ja hiljaisuuden kielen huomattavan lisääntymisen klassisessa Kreikassa.¹²

³ Max Picard, *The World of Silence* (Chicago: Henry Regnery Company, 1952), p. 139.

⁴ Bernard P. Dauenhauer, *Silence: the Phenomenon and Its Ontological Significance* (Bloomington: Indiana University Press, 1980), p. vii.

⁵ Chang Chung-Yuan, *Original Teachings of Ch'an Buddhism* (New York: Vintage, 1971), p. 12.

⁶ Picard, *op.cit.*, p. 22.

⁷ *Ibid.*, p. 221.

⁸ Henry David Thoreau, "A Week on the Concord and Merrimack Rivers," in *The Works of Thoreau*, edited by Henry Seidel Canby (Boston: Houghton Mifflin, 1946), p. 241.

⁹ Jean-Luc Nancy, *Listening*, translated by Charlotte Mandell (New York: Fordham University Press, 2007), p. 26.

¹⁰ I first encountered this term in Ted Mooney's novel, *Easy Travel to Other Planets* (New York: Farrar Straus & Giroux, 1981).

¹¹ Aristotle, *Works of Aristotle*, translated by S. Forster, Vol. VII, *Problemata* (Oxford: Clarendon Press, 1927), p. 896, lines 20-26.

¹² Raoul Mortley, *From Word to Silence I* (Bonn: Hanstein, 1986), p. 110.

Paljon myöhemmin Pascal oli kauhuissaan ☐universumin hiljaisuudesta,¹³ ja Hegel tunsi selvästi, että se mitä ei voitu ääneen lausua oli yksinkertaisesti epätosi, että hiljaisuus oli vajavuus joka oli voitettava. Schopenhauer ja Nietzsche korostivat kumpikin hiljaisen yksinolon välttämättömyyttä arvoa, poiketen hiljaisuuden vastaisesta Hegelistä, muiden muassa.

Horkheimerin ja Adornon selitysteos Odysseuksesta ja seireeneistä (Homeroksen Odysseias-ta) on ansaitusti tunnettu. He kuvasivat seireenien pyrkimystä harhauttaa Odysseus matkaltaan Eroksen yrityksenä estää sivilisaation tukahduttavia voimia. Kafka arveli, että hiljaisuus olisi ollut vaikeammin vastustettava keino kuin laulaminen.¹⁴

Herbert Spiegelbergin mukaan ☐fenomenologia alkaa hiljaisuudessa☐.¹⁵ Fenomenologian perustava huomio oli asettaa ilmiöt ja asiat jollakin tavoin etusijalle suhteessa ajatuskonstruktioidiin. Tai kuten Heidegger sanoi, on olemassa käsitteellistä syvempää ja tarkempaa ajattelua, ja osa tästä sisältää alkuperäisen yhteyden hiljaisuuden ja ymmärtämisen välillä.¹⁶ Postmodernismi, ja erityisesti Derrida, kieltää laajalle levinneen tietoisuuden kielen puutteellisuudesta väittäen, että esimerkiksi hiljaiset tauot keskustelussa ovat esteinä merkitykselle ja voimalle. Itse asiassa Derrida soimaa ankarasti ☐primitiivisen ja esiloogisen hiljaisuuden väkivaltaa☐ tuomien hiljaisuuden ajattelun nihilistiseksi viholliseksi.¹⁷ Tällainen hillitön antipatia kuvaa Derridan kuuroutta läsnäololle ja viehätökselle, kuten myös sitä uhkaa, jonka hiljaisuus asettaa sille, jolle symbolinen on kaikki kaikessa. Wittgenstein ymmärsi, että jokin täyttää kaiken sanottavan, jokin, joka itessään on sanoin kuvaamatonta. Tätä merkitsee hänen tunnettu viimeinen lauseensa Tractatus Logico-Philosophicus -teoksessa: ☐Siitä mistä ei voi puhua, on vaiettava☐.¹⁸

Voiko hiljaisuutta punnita ja lähestyä, esineellistämättä, tässä ja nyt? Mielestäni hiljaisuus voi olla avoin, voimistava tietämisen tapa, luova olotila. Hiljaisuus voi olla myös pelon, murheen, jopa hulluuden ja itsemurhan ulottuvuus. Hiljaisuutta on tosiasiassa melko vaikea esineellistää, jähmettää mihinkään elottomaan asiaan. Toisinaan tutkimamme todellisuus on mykkä; yhä läsnäolevan hiljaisuuden syvyyden hakemisto? Ihmettely voi olla kysymys, joka tuottaa parhaiten vastauksia, hiljaisesti ja syvästi.

☐Hiljaisuus on niin virheetöntä☐ sanoi Mark Rothko,¹⁹ ja tuo lause on kiehtonut minua pitkään. Liian usein katkaisemme hiljaisuuden vain lausuaksemme ääneen jonkin yksityiskohdan, josta puuttuu yleinen taju siitä, mistä olemme osa, ja kuinka monia tapoja onkaan tuhota se. Talvella 1933 Richard Byrd nauhoitti Antarktiksella: ☐Tein päivittäisen kävelyni kello 16:00...seisahduin kuuntelemaan hiljaisuutta...päivä oli kuolemassa, yö syntymässä☐ mutta suuressa rauhassa. Täällä olivat läsnä mittaamattomat kosmiset prosessit ja voimat, harmoniset ja äänettömät.²⁰ Kuinka paljon paljastuukaan hiljaisuudessa elävän luonnon syvyyksien ja mysteerien kautta. Annie Dillard tarjoaa myös hienoisen vastauksen melskeelle: ☐Tietyissä pisteissä sanot metsille, merelle, vuorille, maailmalle, Nyt olen valmis. Nyt pysähdyn ja olen täysin valpas. Tyhjennät itsesi ja odotat, kuunnellen☐.²¹

¹³ Blaise Pascal, *Pensées*, edited by Phillipe Seller (Paris: Bordas, 1991), p. 256.

¹⁴ Franz Kafka, *Parables*, cited in George Steiner, *Language and Silence* (New York: Atheneum, 1967), p. 54.

¹⁵ Herbert Spiegelberg, *The Phenomenological Movement*, Vol. Two (The Hague: Martinus Nijhoff, 1969), p. 693.

¹⁶ Martin Heidegger, "Letter on Humanism," *Basic Writings* (San Francisco: Harper San Francisco, 1992), p. 258.

¹⁷ Jacques Derrida, *Writing and Difference*, translated by Alan Bass (Chicago: University of Chicago Press, 1978), p. 130.

¹⁸ Ludwig Wittgenstein, *Tractatus Logico-Philosophicus* (London: Routledge, 1974), p. 89.

¹⁹ Quoted in James E. B. Breslin, *Rothko: A Biography* (Chicago: University of Chicago Press, 1993), p. 387.

²⁰ Quoted in Hannah Merker, *Listening* (New York: HarperCollins, 1994), p. 127.

²¹ Annie Dillard, *Teaching a Stone to Talk* (New York: HarperPerennial, 1982), pp 89-90.

Luonnon maailma ei ole ainoa, joka on tavoitettavissa hiljaisuuden avulla. Cioran osoitti salaisuudet asioiden hiljaisuudessa, päätellen että \forall kaikilla olennoilla on kieli, jota voimme tulkita vain täydellisessä hiljaisuudessa.²² David Michael Levinin *The Body's Recollection of Being* kehottaa meitä \forall opettelemaan ajattelemaan ruumiilla...meidän tulisi kuunnella hiljaisuudessa ruumiillisesti kokemaamme.²³ Ihmistenvälisessä kanssakäymisessä hiljaisuus on empatian ja ymmärretyksi tulemisen seuraus, sanattomana paljon syvällisempi kuin muuten.

Amerikan alkuperäiskansat näyttävät aina antaneen suuren arvon hiljaisuudelle ja välittömälle kokemukselle, ja alkuperäiskulttuureissa hiljaisuus yleisesti merkitsee kunnioitusta ja alttiutta. Vision Quest on erakkokausi, jonka aikana paaston ja maanläheisyyden avulla löydetään oma elämän tie ja tarkoitus. Sen ydin on hiljaisuus. Inuiitti Norman Hallendy sanoo tietoisuuden hiljaisen tilan, inuinaqtukin, johtavan syvempään oivallukseen kuin unennäön.²⁴ Alkuperäiskansojen parantajat painottavat hyvin usein hiljaisuutta seesteisyyden ja toivon apuna, kun metsästys edellyttää tyneyttä. Tällaiset valppauden ja vaikenemisen tarpeet ovat hyvin saattaneet olla syynä alkuperäiskansojen hiljaisuuden arvostukselle.

Hiljaisuus kurottaa takaisin läsnäoloon ja alkuperäiseen yhteisöön, aikaan ennen kuin symbolinen vaaransi sekä hiljaisuuden että läsnäolon. Hiljaisuus edeltää sitä, mitä Levinas nimittää \forall representaation yhdenmukaisuudeksi \forall ,²⁵ mikä rehkii jatkuvasti vaientaakseen hiljaisuuden ja korvataakseen sen symbolisten rakenteiden kodittomuudella. Englannin kielen sanan *silence* latinankielinen juuri, *silere*, olla sanomatta mitään, liittyy sanaan *sinere*, sallia paikalla olo. Meidät on vedetty niihin hiljaisiin paikkoihin, joissa kieli useimmiten, ja ratkaisevimmin, epäonnistuu. Myöhemmässä tuotannossaan Heidegger antoi arvoa hiljaisuuden maailmalle, kuten myös Hölderlin, yksi Heideggerin tärkeistä lähteistä, erityisesti teoksessaan *Late Hymns*.²⁶ Sammumaton kaipuu, jota Hölderlin kuvasi niin vaikuttavasti, ei liittynyt ainoastaan alkuperäiseen, hiljaiseen eheyteen, vaan myös hänen vahvistuvaan käsitykseensä, jonka mukaan kielen tulee aina tunnustaa alkuperänsä menetyksessä.

Puolitoista vuosisataa myöhemmin Samuel Beckett käytti hiljaisuutta vaihtoehtona kielelle. Viimeinen ääninauha -teoksessaan, kuten muuallakin, hän tarjoaa ajatusta, jonka mukaan kaikki kieli on kielen ylijäämää. Beckett valittaa, että \forall symbolien metsässä \forall ei koskaan ole hiljaista, ja kaipaa murtautumista kielen verhon läpi hiljaisuuteen.²⁷ Northrup Frye tulkitsi Beckettin työn tarkoituksiksi \forall olla nojaamatta mihinkään muuhun kuin hiljaisuuden entisöimiseen. \forall ²⁸ Meidän kaikista ruumiillisimmat, tässä maailmassa elävät itsemme huomaavat parhaiten kielen rajat ja \forall todellakin \forall representaatiohankkeen epäonnistumisen. Tässä vaiheessa on helpointa ymmärtää kielen loppuun kuluminen ja se tosiseikka, että olemme aina sananmitan päässä välittömästä. Kafka kommentoi tätä Rangaistussiirtola -teoksessaan, jossa painokone toimii kidu-

²² E. M. Cioran, *Tears and Saints*, translated by Ilinca Zarifopol-Johnson (Chicago: University of Chicago Press, 1995), p. 53.

²³ David Michael Levin, *The Body's Recollection of Being* (Boston: Routledge, 1985), pp 60-61.

²⁴ Norman Hallendy, *Inuksuit: Silent Messengers of the Arctic* (Toronto: Douglas & McIntyre, 2000), pp 84-85.

²⁵ Emmanuel Levinas, *Proper Names*, translated by Michael B. Smith (Stanford CA: Stanford University Press, 1996), p. 4.

²⁶ Emery Edward George, Hölderlin's "Ars Poetica": A Part-Rigorous Analysis of Information Structure in the Late Hymns (The Hague: Mouton, 1973), pp 308, 363, 367.

²⁷ Samuel Beckett, "German letter" dated 9 July 1937, in C.J. Ackerley and S.E. Gontorski, *The Grove Companion to Samuel Beckett* (New York: Grove Press, 2004), p. 221.

²⁸ Northrup Frye, "The Nightmare Life in Death," in J.D. O'Hara, editor, *Twentieth Century Interpretations of Malloy, Malone Dies, and The Unnamable* (Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall, 1970), p. 34.

tusvälineenä. Thoreauille tötöydellisin yhteiskunta lähenee jatkuvasti yksinoloa, niin että paras mahdollinen puhe lankeaa aina lopulta hiljaisuuteen.²⁹ Käänteisesti massayhteiskunta torjuu autonomian mahdollisuuden, samoin kuin se sulkee pois hiljaisuuden.

Hölderlin arveli, että kieli vetää meidät aikaan, mutta hiljaisuus kestää sitä vastaan. Aika lisääntyy hiljaisuudessa, se ei näyttäytyä virtaavana, vaan viipyväenä. Erilaiset ajan määreet näyttävät häivyttävän rajojaan; menneet, nykyisyys ja tulevaisuus ovat vähemmän erillään.

Mutta hiljaisuus on vaihteleva kudos, ei yhdenmukainen eikä abstrakti. Se on laadullisesti aina lähellä asiayhteyttään, nimenomaan koska se on välitöntä. Toisin kuin aika, joka on niin kauan ollut vieraantumisen mitta, hiljaisuutta ei voi liittää tilaan tai muuttaa vaihdon välineeksi. Siksi se voi olla pakopaikka taukoamattomasta ajasta. Gurnemanz laulaa Wagnerin Parsifalin alussa tääällä aika muuttuu tilaksi. Hiljaisuus välttää tämän ylivallan perustavanlaatuisen dynamiikan.

Tässä sitä siis ollaan, Kone on nielaisemassa meitä lukuisine hyökkäyksineen hiljaisuuteen ynnä niin paljon muuhun, tunkeutuen syvälle. Pohjois-amerikkalaisen spontaanin laulun tai hyräilyn sävel on H, joka vastaa meidän 60 kierroksen sekunttivauhtia vaihtuvaa sähkövirtaamme. (Euroopassa, GIS on luonnollista laulua, mikä käy yksiin mantereen 50 kierroksen sekunttinopeuden vaihtovirtasähkön kanssa.) Globalisoituvalla, homogenisoituvalla meluvyöhykkeellä saatamme pian olla pidemmälle harmonisoituja. Pico Ayer viittaa kasvavaan tuntuun maailmasta, joka laulaa samaa laulua sadoin painoituksin yhtä aikaa.³⁰

Meidän täytyy evätä standardisoinnin pauhu, sen informaatiohäly ja häiritsevät, pinnalliset kommunikation käytännöt. Ei melun itsepintaiselle, kolonisoivalle tunkeilevaisuudelle, joka työntyy jokaiseen koloon. Nouseva meteli mittaa desibeliasteikolla ja saastutuksensa vaikutusallalla massamaailman alennustilaa Don DeLillon Valkoista kohinaa.

Hiljaisuus on nuhde tuolle kaikelle, sekä vyöhyke, jossa voimme järjestää itsemme uudelleen. Se kerääntyy luonnossa, ja voi auttaa meitä kokoamaan itsemme taisteluihin, jotka lopettavat alennustilamme. Hiljaisuus on vastarinnan voimakas väline, kuulumaton viesti, joka saattaa edeltää kapinaa. Orjanomistajat pelkäsivät eniten hiljaisuutta.³¹ Monissa Aasian hegellisissä traditioissa hiljaisuudelle omistautunut muni on henkilö, jolla on suurin kapasiteetti ja riippumattomuus, joka ei tarvitse johtajaa tiellään valaistumiseen.³²

Voimakkaimpia tunteita vaalitaan hiljaisiin keinoin ja syvyyksin. Kuinka muuten ilmaista kunnioitusta kuolleen, välittää kiihkeää rakkautta tai kokea syvällisiä mietteitä tai visioita, miten nauttia turmeltumattomasta maailmasta suorimmin? Tässä murheen kohtaamassa maailmassa me Max Horkheimerin mukaan tulemme viattommiksi murheen kautta.³³ Ja kenties avoimemmiksi hiljaisuudelle lohdutuksena, liittolaisena ja tukikohtana.

²⁹ Thoreau, op.cit., p. 241.

³⁰ Pico Ayer, *The Global Soul* (New York: Knopf, 2000), p. 271.

³¹ Mark M. Smith, *Listening to Nineteenth-Century America* (Chapel Hill: The University of North Carolina Press), p. 68. See also Thomas Merton, *The Strange Islands* (New York: New Directions, 1957); specifically, this passage from "The Tower of Babel: A Morality": Leader: Who is He? Captain: His name is Silence. Leader: Useless! Throw him out! Let silence be crucified!

³² Alex Wayman, "Two traditions of India: truth and silence," *Philosophy East and West* 24 (October 1974), pp 389-403.

³³ Max Horkheimer, *Dawn and Decline: Notes 1926-1931 and 1950-1969* (New York: Seabury Press, 1978), p. 140.

Anarkistinen kirjasto
Anti-Copyright

John Zerzan,
Hiljaisuus
2008

Haettu 26.7.2012 osoitteesta: <http://takku.net/article.php/20071215005254131>
John Zerzan – Silence. Green Anarchy #25 spring/summer 2008.

fi.theanarchistlibrary.org